

BRÖDRAFOLKET I BJÖRNFALLET

GRETAS OCH GUSTAFS ÄTTLINGAR

En tämligen omständlig utredning, huruvida mormor - Augusta Charlotta Fransdotter i Lilla Smedsbo, född år 1876 - hade några sysslingar i Björnfallet med omnejd

Alf Gunnarson

MMXIX

Ett hemman, där man aldrig har satt sina fötter, blir föga konkret. Man ser en karta och finner några åkrar och ängar och ett antal hus, sannolikt rödfärgade, med vita knutar, åtminstone bostadshusen. Fast då ser man med sin egen tids ögon. Husen var troligen grå för 200 år sedan.

Folket strävade säkert på, för att få saker och ting att fungera så pass, att de kunde försörja sig och få lite överskott att spendera på sådant som det egna lantstället inte kunde producera.

Björnfallet (Björnefallet) i Finnerödja socken är ett sådant anonymt ställe för mig. På 1940- talet hörde jag mormor, Augusta Charlotta, berätta att hon var uppvuxen i Lilla Smedsbol (det visste jag redan), att hennes mor var kommen från Åsebol (det hade jag kanske hört förut) och att hennes mormor bott på ett ställe som hette Björnfallet (och det var nyheter för mig - mormors barnbarn).

Här och nu, mer än sjuttio år senare, förundras jag av att jag minns själva situationen så väl: mormor satt med sin stickning. Hon var mästerlig på att sticka strumpor och vantar. Hon hade en blåblommig städrock på sig och vi befann oss i hennes lilla kök i Vallsjöbol. Hon ville så gärna berätta och hon hade förvånansvärt bra koll på sina förfäder och mödrar. Det tyckte jag då och det tycker jag nu.

Jag vet inte om mormor hade besökt Björnfallet någon gång och sett den miljö där hennes mormor bott som barn. Kanske hade hon sysslingar där, om familjerna Gustafssons ättlingar bodde kvar. Någon utflykt från Vallsjöbol till Björnfallet var det dock aldrig tal om.

Jag har såklart glömt alla fakta som mormor matade mig med den gången, men nu vill jag försöka reda ut hur de hade det ställt uppe i Björnfallet från det sena sjuttonhundratalet och sådär hundra år framåt. Jag skriver det sammanhängande, utan rubriker men med en och annan anfang, för att markera övergångar från det ena till det andra.

Mariestad i augusti 2019

/ Alf

Ett 1940 talet barns association till Björnfallet:

MORS LILLA OLLE

Efter W. v. BRAUN
Musik: ALICE TEGNÉR

Ej för fort, med tydligt föredrag

Mors lil-la Ol-le i sko-gen gick, ro-sor på kind och
sol-sken i blick. Läpparna små ut-av bär ä-ro blä,
»Ba - ra jag slapp att så en - sam här gå!»

2. Brummelibrum, vem lufsar där?
Buskarna knaka. En hund visst det är . . .
Lurvig är pälsen. Men Olle blir glad:
»Ä, en kamrat, det var bra, se goddag!»
3. Klappar så björnen med händer små,
räcker fram korgen: »Se där, smaka på!»
Nalle, han slukar mest allt vad där är:
»Hör du, jag tror, att du tycker om bär!»
4. Mor fick nu se dem, gav till ett skri.
Björnen sprang bort, nu är leken förbi.
»Ä, varför skrämde du undan min vän?
Mor lilla, bed honom komma igen!»

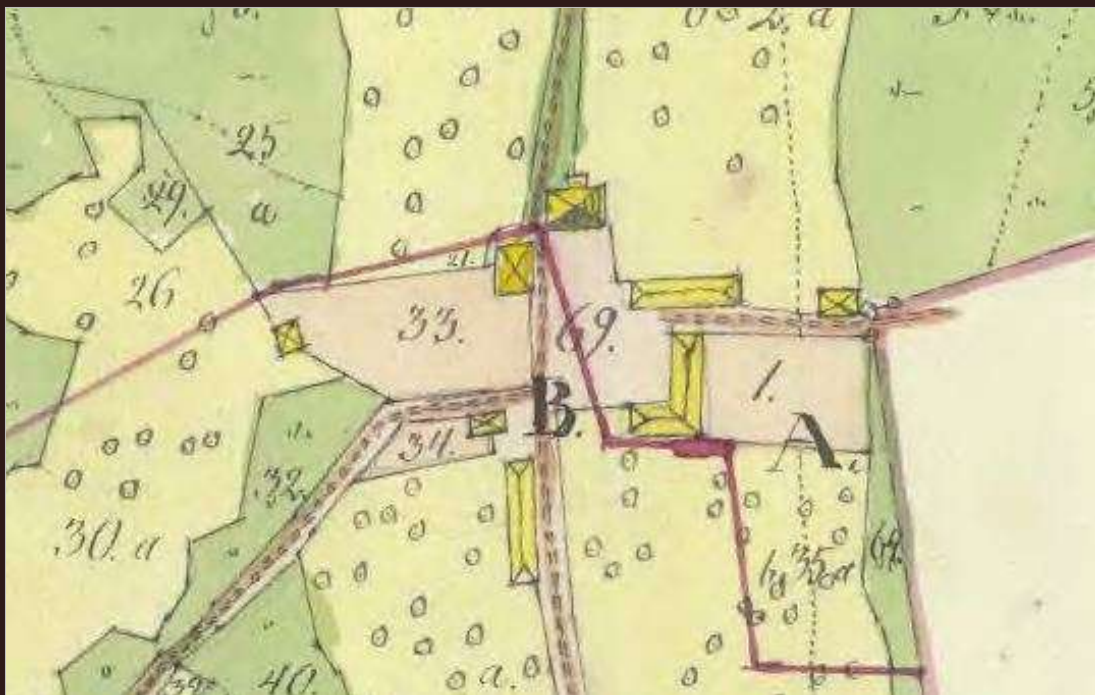

Gustaf Gustafssons familj i Björnfallet runt sekelskiftet 1700/ 1800:

Gustaf Gustafsson	Finnur	15 10	55.
h. Maria Bengtsdotter	ibm	9 11	54. x
S. Catharina	ibm	1	88.
¹⁵⁰⁰ S. Anders	ibm	25 5	90. 1
Gustaf	ibm	3	92. x
S. Maria	ibm	13 5	95. 1
S. Sare Stina			180x

Gustaf Gustafsson var uppvuxen i Björnfallet och hustrun Maria Bengtsdotter var kommen från Västra Lövåsen i Vallsjö rote.

Laga skifte i Björn(e)fallet 1833

Antmätaren skrev i sitt protokoll: År 1833 den 3:e juli inställde sig undertecknad förste kantmätare i hemmanet Björn(f)allet, beläget i Skaraborgs län, Vadsbo härad och Finnerödja socken, för att verkställa Laga skifte på ägorna till denna samfällighet. Infann sig delägarna i detta 1/16- dels hemman, Gustaf och Anders Gustafsson, som äger hälften vardera. Såsom gode män hade till städes kommit nämndeman Carl Hansson i Vallsjöbol och Magnus Magnusson i Fallet.

Vid tiden för laga skiftet hade Gustaf Gustafsson d. ä. avlidit sex år tidigare [1827] och änkan Maria var 69 år gammal. Sonen Anders var 33 och Gustaf 31. Gustaf var redan gift med Greta Eriksdotter och deras första barn, Maria Lena, var 3 månader. Anders gifte sig två år senare med Maria Jansdotter från Hova socken och deras första barn kom till världen 1829. Fruarna hade det gemensamt att de var jämnåriga och tio- tolv år yngre än sina män.

Anders och Gustaf hade tre systrar: Chatrina, född 1788, Maria, född 1795 och Sara Stina, född 1801. Chatrina flyttade till Finkila i Hova socken år 1807.

Här har det gått ett par decennier och sönernas familjer är nästan fulltaliga. Nästan, eftersom Greta och Gustaf får en dotter, Sofia Carolina, år 1846.

Gustaf Gustaf Stina	$\frac{7}{2}$ 92	x	x	1	1	
H. Greta Erik Olm	$\frac{11}{9}$ 02	x	1	1	1	
D. Maria Erik Olm	$\frac{17}{21}$ 93	1	1			49 stignad 44 stignad
D. Anna Stina Olm	$\frac{22}{8}$ 25	x	x	1		
D. Lovisa Greta Olm	$\frac{14}{11}$ 98	x	x	x	x	
D. Eva Sabina Olm	$\frac{21}{6}$ 35	1				
D. Clara Johanna L.	$\frac{20}{10}$ 41					

Anna Stina kommer i sinom tid att flytta till Åsebol i Hova socken.

Morm.						
Anders Gustaf L.	$\frac{25}{5}$ 90	x	x	1	1	
H. Maria Tans Hofm	$\frac{14}{8}$ 02	x	x	x	x	25 Hofm
D. Maria Stina L.	$\frac{20}{10}$ 29	x	x			
S. Pehr Gustaf L.	$\frac{8}{7}$ 31	x	x			
D. Gustaf Erik L.	$\frac{21}{10}$ 33	1				
D. Lotta L.	$\frac{5}{5}$ 36	1				

Augustas mormor, Anna Stina, flyttade således till Åsebol i Hova socken år 1847 och gifte sig med Olof Eriksson, som var son till Maria Olofsdotter- Moberg och hennes dåvarande make i Ranängen, Erik Jansson.

X/8. Eg. Olaf Eriksson Finnier.	1814³¹/₄	+	+
g. An. St. Gustafsson	25²²/₈	+	+
Johans Gustaf Hagera	48⁴/₃	+	+
Charlotta Sofia	57⁹/₈	+	+
Lovisa Olimia	57²⁷/₈	+	x
Perckdalf	60¹⁵/₁	x	x
Augusta Velhelmina	64¹/₁₁		

Dottern Charlotta Sofia, född 1851, är Augustas mor.

Åter till Björnfallet och Gustaf Gustafssons familj : Dottern Eva Sabina avled år 1851, blott sexton år gammal. Fadern, Gustaf Gustafsson, avled 1864.

1/6 Björnfallet			
Ed. 1/2 Erik G. Eriksson Finn		11/6 31	1 1 1 1
1/6 Lovisa G. Gustafs sbrn		17/11 28	1 1 1 1
Dam. Johans August sbrn		4/1 59	1
"Olaus sbrn		5/10 60	1
"Augusta Vriks sbrn		27/1 63	
"Emil sbrn		24/2 65	
"Johanna Sofia sbrn		10/2 69	

Dottern Lovisa Greta {29} gifte sig år 1857 med den tre år yngre Erik Gustaf Eriksson, från Högelid i Vallsjö rote. Han var son till Eric Persson och Charlotta Eriksdotter, därstädes. De bosatte sig i Björnfallet. Deras fem barn ser vi på bilden här uppe.

Clara Johanna [sidan 6] flyttade till Ramundeboda socken 1861, återkom 1863 och flyttade till Kvarntorp 1864 och gifte sig med Lars Jan Jansson från Posseborgan.

Deras barn: Selma Maria, född 1865, Johan Emil, född 1866 och Erik Henning, född 1868.

Carolina Sofia [17] gifte sig år 1863 med Carl Petter Pettersson [23] från Halla. De bosatte sig i Björnfallet. Carl Petters föräldrar: Peter Olofsson och Stina Eriksdotter. År 1867 flyttade familjen - mor och far och barnen Alma Elfrida [född 1864] och Johan Emil [född 1867] - till Kvistbro socken.

Augusta Vilhelmina, född 1863, flyttade till Nysund och gifte sig med Alexander Johansson i Råbäck år 1882.

HADE MORMOR NÅGRA SYSSLINGAR I BJÖRNFALLET?

1.	1863/3 Björnfallet 1863/3	21 1/2	Finneröja	33/6	
2.	1863/3 Björnfallet 1863/3	22 1/2	J:	1887	
3.	1863/3 Johan August 1863/3	29 1/4	J:		
4.	1863/3 J. Olof 1863/3	60 3/4	J:		
5.	1863/3 J. Emil 1863/3	65 3/4	J:		
6.	1863/3 Carolina Sofia 1863/3	69 1/2	J:		
7.					
8.					
9.					
10.	1882/6				
11.	Johan August Carlsson 1882/6	59 1/4	Finneröja		ofovan 85
12.	Ha Emma Kristina Karlsd.	64 1/4	J:		Febr. 1886

År 1886 gifte sig Johan August med Emma Kristina Karlsdotter. De bosatte sig i Björnfallet och året efter flyttade Johan Augusts föräldrar och syskon till Råbäck i Nysunds socken, där systemen Augusta Vilhelmina och hennes make Alexander Johansson fanns sedan 1882.

Emma Kristina är dotter till Karl J. Johansson och hans hustru Johanna Eriksdotter i Ullsandsmo.

Präjd och särskilda anteckningar.	Bortflyttad		Tillflyttade-Årtal nr.
	till (Socken i Län, Stad eller pagina i nämnd Husförlägs-Boken). a. dag.	År.	
	Nysund 1882	106	1.
	J:	107	2.
1882/6	Nysund 85		3.
	Nysund 1882	108	4.
	J:	109	5.
1882/6	J:	110	6.

Emma Kristinas mor Johanna är dotter till Katarina Olofsdotter som är syster till Maria Olofsdotter- Moberg.

När vi tittar in hos grannarna [och släktingarna] i Björnfallet, på Anders Gustafssons sida, efter sekelskiftet, ser vi att Per G. Andersson avled 1908 och

att änkan Sofia samt söner och döttrar bodde kvar där på 1/32 mantal, vilket var en fjärdedel av det ursprungliga hemmane.

Person	Yrke	Ålder	Sex	Övrigt
^{1/32} P. G. Anderssons storbarn enka Sofia Erikssdotter	intags	73 ¹¹ / ₁₁	L	v 08 ¹⁶ / ₈
d. Augusta Persen		70 ²⁷ / ₆	L	v
d. Johanna Sofia Persen	Blind, varstria	76 ¹⁴ / ₆	L	v
Gustaf Olof Persen	braks 1/32	84 ¹⁷ / ₅	L	v
b. Manfred Persen	blind, varstria	88 ¹⁸ / ₄	L	v
d. Maria Lovisa Persen	sjuka hos Gustaf	76 ⁷ / ₁	L	v
hennes ä. b. Gustaf Robert	medvård	04 ¹⁷ / ₈	L	v

Fast dessa döttrar och söner, ungefär jämnåriga med Augusta, hade hon [mormor Augusta] knappast kläm på. ☺

Åter alltså till Gustaf Anderssons ättlingar, på den andra 1/32 mantal i Björnfallet. Dotter- dotter- dottern till trumslagaren i Högshult, Olof Moberg och hans hustru, Stina, fick inte leva så länge. Emma Kristina avled 1901, strax innan hon skulle fylla 37 år. Johan August var änkeman i tre år och gifte sig därefter med Albertina Svensdotter från Lerbäcken i Gate rote.

Björnfallet 1/32 rote		Kärrvatten rote	
1	2	3	4
Terp, ägandet, verk och inrättningar m. m. under oöfranstående fastighet. Personens för- och tillnamn samt familjeställning, äfvensom personens titel, om annan än den i kol. 2 angifna.	Yrke (tjänst, näringsfång). Stan (främmande). Lyse (fallande för sinnessjukdom, blöti, blindhet, dödsminnet).	Född dag och månad år	Födelseort (församling i län eller i stad).
1/32			
1. Johan August Persen	Smag.	59 ⁴ / ₁	1
2. Emma Kristina Persen		74 ¹⁰ / ₁₀	1
3. b. Albertina Svensdotter		67 ³⁵ / ₁₂	1

År 1915 flyttade Johan August och Albertina till Nolångstorp i Backerud, där de bodde barnlösa resten av sina liv.

Läsaren och författaren till detta torde ha det gemensamt, att det så här dags i framställningen är svårt att förstå mormor Augustas släktskap med de människor som presenterats på de senaste sidorna. Det behövs en sammanfattning.

Mormors mormor var Anna Stina Gustafsdotter [född 1825]. Mormors mor Charlotta Sofia Olofsdotter [född 1851], var kusin till barnen i Björnfallet: Johan August, Olaus,

Augusta Vilhelmina, Emil och Johanna Sofia [sidan 6]. Det var Johan August som stannade i Björnfallet, medan hans syster, Augusta Vilhelmina, flyttade till Råbäck i Nysund socken år 1882 och resten av familjen [utom Johan August] följde efter till Råbäck år 1887.

För att rubriken till detta avsnitt "Mormors sysslingar" ska få något innehåll, får vi bege oss till Råbäck.

Råbäck's

Personens namn, stånd, yrke och näringsfing. (backstuga, inhyses- och fattighjon), nationalitet (om främmande), lyten (svagsinta, blinda, dörfstamma).	Födelse			Äktenskap Ekt. Gift. eller Enka.	Kopier	Hittflyttad	
	År.	Mån. och dag	Ort. (Socken i Län, stad).			från (Socken i Län, Stad eller pagana i Hverf. Kirkeboken).	År. och månad och dag
1. <i>H. Eg. Erik Gustaf Eriksson</i>	31	²⁰ / ₈	<i>Finnerödja</i>			<i>Finnerödja</i>	86 ²⁰ / ₈
2. <i>H. Annsa Bertha Gustafsd.</i>	28	²² / ₁₁	"	<i>57²</i>			
3. <i>Olaus</i>	60	⁵ / ₁₀	"				
4. <i>Emil</i>	65	²⁴ / ₂	"				
5. <i>Johanna Sofia</i>	69	¹⁹ / ₂	"				

Vi repeterar: Olaus, Emil och Johanna Sofia är mormor Augustas mors kusiner. Spänningen stiger: Ska det bli några sysslingar till Augusta?

System Augusta Vilhelmina och hennes make Alexander Johansson, som bor i Råbäck sedan 1882, har kanske satt barn till världen?

<i>H. Eg. Alexander Johansson</i>	57	¹⁵ / ₅	<i>Nys.</i>	} <i>82²⁰/₈</i>
<i>H. Augusta Vilhelmina Erikss.</i>	63	²⁷ / ₁	<i>Finnerödja</i>	
<i>H. Annsa Matilda</i>	32	²² / ₁₀	"	
<i>H. Gustaf Henning</i>	86	³¹ / ₇	<i>Nys.</i>	

Det har de och vi räknar in Augustas två första sysslingar: **Anna Matilda** och **Gustaf Henning**. När Augusta var tio år och växte upp i Lilla Smedsbo, hade hon en sex år gammal syssling [Anna Matilda] och en nyfödd [Gustaf Henning] i Råbäck. Visste hon det? Vet ej!

Olaus [född 1860] gifte sig i november 1894 med Johanna Sofia Karlsdotter [född 1873] i Finnerödja socken och de bodde nu i Råbäck. De fick sonen **Johan Erik Bernhard** 1896. Deras dotter **Hanna Maria** föddes 1898 och avled strax därefter. Senare fick de **Gustaf Leonard** år 1901 och **Berta Sofia** år 1907.

Johanna Sofia [född 1869] gifte sig knappt en månad senare med Karl Gustaf Augustsson i Gökhult [född 1856] och de fick döttrarna Signe Maria år 1898 och Hanna Julia år 1906.

Innan vi går vidare vill jag notera att det av tradition var rätt stor ålderskillnad mellan man och hustru i den här släkten.

1	$\frac{1}{16}$ Eg. Olaus Eriksson	Hemmansegel	60	$\frac{5}{10}$	Finnerödja	v	$24\frac{26}{3}$
2	h. Johanna Sofia Karlsf.		73	$\frac{18}{7}$	"	v	
3	s. Johan Erik Bernhard		96	$\frac{3}{7}$	Nygr. Öl.	v	
4	s. Gustaf Leonard		01	$\frac{12}{7}$	"	v	
5	d. Berta Sofia		07	$\frac{11}{6}$	"	v	

Råbäck.

1	$\frac{1}{12}$ Eg. Karl Gustaf Augustsf.	Hemmansegel	56	$\frac{24}{7}$	Nygrund		
2	h. Johanna Sofia Erikss.		69	$\frac{10}{2}$	Finnerödja		
3	d. Signe Maria		98	$\frac{3}{7}$	Nygr. Öl.		
4	d. Hanna Julia		06	$\frac{22}{8}$	"	"	

Gökhult.

Här ringer det en klocka: Bernhard i Råbäck och hans syster Berta! Visst var det så, tänker jag och minns hur vi brukade åka den där vägen ibland [på 1940- och 50- talet] mellan Åtorp och Finnerödja och det krävdes en nästan 90- gradig vänstersväng, för att inte hamna i Bernhards i Råbäck trädgård. Och berättades det inte att Bernhard var bror till Berta som var gift med Sven i Backerud? Jo, det berättades så av mor Birgit som troligen ärvt sitt intresse för och sin kunskap om relativt avlägsna släktingar av sin mor Augusta. Min minnesbild av vägens sträckning må vara diffus, men släktskapen mellan Råbäck och Backerud bekräftas efter några klick på datorn.

Vår familj umgicks regelbundet med Berta och Sven och sonen Ove i Backerud under 1940- och 50- talet, men jag minns inte att det någon gång antydde att Berta var mormor Augustas syssling. Kanske ska jag reservera mig, eftersom vi barn [nu talar jag om 40- talet] mest var sysselsatta med att spela bordshockey. Ove i Backerud var en fena på det spelet och vi förlorade varje gång mot vår "fyra och en halv-männing" i Backerud.

På sidan 7 här uppe står det:

Clara Johanna flyttade till Ramundeboda socken 1861, återkom 1863 och flyttade till Kvarntorp 1864 och gifte sig med Lars Jan Jansson från Posseborgan. Deras barn: Selma Maria, född 1865 - Johan Emil, född 1866 och Erik Henning, född 1868.

Där har vi redan tre sysslingar till Augusta: Selma Maria, Johan Emil och Erik Henning.

Sysslingarna i Kvarntorp

1	Lars Jan Jansson	39	4	ibm				
2	Lars Jan Jansson d. y.	48	$\frac{10}{10}$	ibm	74	v.	reg. 99.	84
	Clara Johanna Gustafsd.	41	$\frac{2}{10}$	ibm				
3	S. Selma Maria	65	$\frac{10}{7}$	ibm		v.		
4	S. Johan Emil	66	$\frac{10}{5}$	ibm		v.		
5	S. Erik Henning	68	$\frac{15}{7}$	ibm		v.		
6	Andersgiftet: Clara Lovisa	76	$\frac{2}{10}$	ibm		v.		
7	Gustaf Hjalmar	79	$\frac{19}{20}$	ibm		v.		
8	Anna Sofia	89	$\frac{4}{5}$	ibm		v.		

Lars Jan Jansson avled år 1872, 38 år gammal och Clara Johanna gifte sig med Lars Jan Jansson d. y. från Styvanäs tre år senare. Det blev tre barn till [sysslingar till Augusta]: Clara Lovisa [1876], Gustaf Hjalmar [1879] och Anna Sofia [1882].

Familjen skingrades mot slutet av 80- talet och början av 1890- talet. Vuxna barn flyttade till Skagershults socken och föräldrarna till Rudskoga.

På samma sida [7] står det:

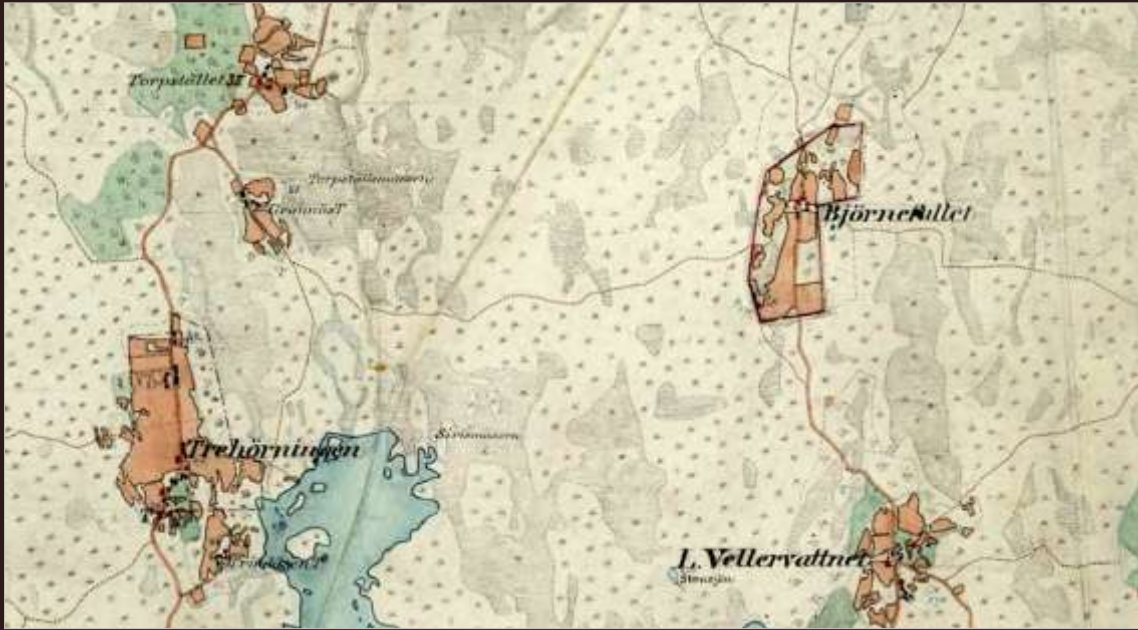
Carolina Sofia [17] gifte sig år 1863 med Carl Petter Pettersson {23}, från Halla. De bosatte sig i Björnfallet. Carl Petters föräldrar: Peter Olofsson och Stina Eriksdotter. År 1867 flyttade familjen till Kvistbro socken. Mor och far och barnen Alma Elfrida [född 1864] och Johan Emil [född 1867].

Vi räknar in två sysslingar till: Alma Elfrida och [ännu en] Johan Emil. Familjens vidare öde i Kvistbro socken är höljt i dunkel. Det finns, såvitt jag kan se, inga uppgifter i Kvistbro församlings inflyttningslängd.

Räknar jag rätt, blir resultatet av denna undersökning, att mormor Augusta Charlotta, hade drygt dussinet fullt av sysslingar som härstammade från Björnfallet och nådde vuxen ålder.

På nästa sida:

Två kartor: Björnfallet och Råbäck,
med omgivningarna:

Häradsekonomiska kartor [omkring år 1990].

Mariestad 2019-08-30 / Alf